

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat az
„Honvédség létrejötte és története Avasáron”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Rudas Sándor

..... (aláírás)
Avas 2015.04.22. (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Helyi Értéktár Bizottság, Abasár
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Rudas Sándor
Levelezési cím: 3261 Abasár, Fő tér 1.
Telefonszám: 06-37-560-400
E-mail cím: ertektar.abasar@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Táncsics Mihály Laktanya és a harckocsi ezred
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	<u>épített környezet</u>
ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus és vendéglátás	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Abasár - Tatármező
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

<u>települési</u>	tájegységi	megyei	külhoni magyarság
-------------------	------------	--------	-------------------
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Annak idején az arra illetékes szervek tervbe vették, hogy Abasáron honvédségi laktanyát kell létesíteni. A tervet tett követte azáltal, hogy 1949-51-es években biztosítva lett az ehhez szükséges terület Abasár községtől Markaz irányába vezető főközlekedési út bal oldalán a községtől kb. 1 km-re észak-kelet irányban az úgynevezett Tatármezői részen.

Az e célra történő igénybevételig ezen terület nagy része legelő volt az abasári gazdák állatállománya részére. A terület kisbik részén mezőgazdasági művelés volt.

A honvédségi laktanya létesítésével egyidejűleg, illetve folyamatosan kialakításra került a lőtér is, de megvalósult a sportpálya, megépült a tiszti klub, a tiszti családok részére lakások,

élelmiszerüzlet és a tiszt feleségek részére egy varroda is. Mindezekhez mintegy 200 hektár területre volt szükség.

A laktanya építésében részt vettek az abasári, pálosvörösmarti illetve környékbeli kőművesek, ácsok, víz- és villanyszerelő szakmával rendelkezők és sokan más szakmabeliek is. De részt vettek viszonylag nagy létszámban az akkor már működő honvédségi építő alakulatok emberei, valamint a munkaszolgálatosok is. Felépült 2 db legénységi épület, 2 db parancsnoki, konyha, kávézó, ruházati és más célú raktárak, gyengélkedő, órszoba, műhely és mindazon egyéb épületek, amelyek a működéshez szükségesek.

A tatármezei lőtér mindezekről külön volt, ahol egy részleg vigyázott a nem kívánatos események miatt és több más célból is. A honvédségi laktanya legfőbb célja a sorkatonai fiatalok felkészítése, kiképzése a haza védelmére.

A laktanya köznyelven, de a valóságban is elsősorban a harckocsizók laktanyája volt. Ezt bizonyítja az egész eltelt időszak, de az a körülmény is, hogy 1950 novemberében elkezdődött a 44. harckocsi ezred működése, amelyik 60 esztendőn át tartott. A harckocsiezred 1951-1987-ig állomásozott Abasáron. (1957-1961-ig páncéltörő tüzérek voltak a laktanyában.) 1987-1995-ig gépesített lövészek voltak a bezárásig.

E tényről született egy igen ízléses kivitelű, a főbb eseményeket tartalmazó könyv is a katonai események leírásával, a visszaemlékezés jegyében. A harckocsizókon kívül azért voltak ezen laktanyában esetenként tüzérek pl. Jászberényből, de több más helyről is. Főként olyan időszakokban, amikor lövészetet tartottak. Állítólag az országban is kevés olyan kedvező lőtér volt, mint az abasári.

Ahhoz, hogy a laktanyai élet működőképes legyen, szükség volt katonatisztekre is, akik megtanítják a sorkatonákat mindazokra, amelyekre szükség volt. A kezdeti években nagy probléma volt a tisztek és családjaik elhelyezése. Volt ugyan a laktanyán belül is lehetőség az elszállásolásukra, de az igen kevés volt. Maradt az a megoldás, hogy a községben lévő lakásokat kellett igénybe venni hatósági kiutalás mellett. Ebben a munkában nagy lelkesedéssel, de a lakosság felé nagy tisztelettel igen sokat tett Serfőző Gyula, az akkori laktanya parancsnoka.

A laktanya létrehozása miatt elvesztett területek, valamint a lakáskiutalások komoly feszültséget okoztak a községben lakók részére. Ez csak néhány év elteltével oldódott, amikor is sor kerülhetett a tiszt lakótelep létesítésére. Adódott viszont olyan helyzet is, hogy a katonatiszt igen jó barátságot alakított ki a lakást adó családdal, ahová elhelyezés után is visszatért több alkalommal, akkor már látogatóként, de igen jó barátságban.

A honvédségnek a falu lakosságával való kapcsolata igazán a tiszt klub megépítésével (1965) indult, illetve a kettő összefüggése hozta meg a jobb helyzetet. Egy egész lakótelep létesült azáltal, hogy 6 db épületben összesen 88 lakás épült meg. Új színfolt keletkezett, a tiszt családok az épületek környékét rendbe tették, parkosítottak, virágosítottak. Érezni lehetett, hogy jól érzik magukat a rendezett környezetben.

A tiszt klub igen igényes épületként elsősorban a tisztek, tiszthelyettesek és családjaik kulturálódási lehetőségeik biztosítása mellett szórakozásukat, étkezésüket szolgálta.

Közösségi színteret biztosított. Viszont volt ott igen sok olyan színi előadás is, ahová az abasári emberek egy részét meghívták, belépőkkel ugyan, de be lehetett menni. Nagy körültekintéssel járt el ebben az ügyben is a mindenkor parancsnokság Novák József igazgató irányításával. A büfé részt az akkori FMSZ üzemeltette. A beüzemelésnél, de a későbbiek során is sokat segített Harmati László, az akkori szövetkezi főosztályvezető. A büfébe bárki bemehetett, vendégként kezeltek mindenkit. Nagyon hiányzik a falu számára.

A kialakult jó kapcsolatnak köszönhetően létrejöttek a közös színjátszó és tánccsoportok is. Sok esetben szerepeltek a katonák szülei és a község lakosságának megaláztatására és örömére. Ezek a közös rendezvények segítették elő, hogy a katonák megismerkedjenek az abasári lányokkal, melynek eredménye, hogy 1952 és 1983 közötti években közel 100 katona vett feleségül abasári lányt. Ez mindenképpen elismerés az abasáriaknak, amelyre a katonák is büszkék lehetnek. Közülük többen családot alapítottak, de van közöttük több olyan is, aki elköltözött máshová. Az egyes házasságkötések után érezni lehetett a megaláztatást, de megaláztatással emlékezünk a honvédségről az abasári Általános Iskolának nyújtott sokirányú segítségéről is.

Az iskola igazgatói teendőket hosszú időn át a köztisztviselőben álló, ma már nyugdíjas Petes Imréné látta el, aki munkatársaival együtt igen jó kapcsolatot épített ki a mindenkori parancsnoksággal. Ennek köszönhetően több ízben kapott az iskola segítséget kirándulások, úszás tanfolyamok, de sok más természetű ügyekben. A honvédség részéről Balázs György ifjúsági felelős sokat foglalkozott az iskolai és iskolán kívüli fiatalokkal is, akit ma is „Gyurka pajtásnak” szólítanak és aki jelenleg is kapcsolatban van az iskolával és az idősek otthonában is tevékenykedik.

Segítséget nyújtott a mindenkori parancsnokság a községben lévő többi szervezetnek is, amiért utólag is elismerés és köszönet.

A lakosság részéről is viszonzásra kerültek a gesztusok. A község vezetői több esetben részt vettek a laktanyai rendezvényeken, eskütételeken és más ünnepségeken is. A honvédség előljáróit, parancsnokait több esetben meghívták a környezet jobb megismerésére, az abasári termelők munkájának, szorgalmának megismerésére. Ilyen volt például Oláh István vezérkari főnök, Hodosán Imre hadosztály-parancsnok meghívása, akik erősítették a kapcsolatot a honvédség és a község lakói között. Ezen vezetők nem csak a kapcsolat építésében vettek részt, hanem ellenőrizték is az alakulatnál végzett munkát. Több esetben is előfordultak hiányosságok, amelyekre az illetékes parancsnokok megtették a szükséges intézkedéseket. A hiányosságok mellett olyan kiemelkedő munkát is végeztek, hogy a katonai becsület, hősiesség, dicsőség jelképeként több ízben is részesül az ezred majd a dandár a legkülönbözőbb elismerésben. Így például 1962-ben a Gyöngyösi Szerszám - és Készülékgyártól csapatzászlót kaptak, védnökséggel, miniszteri elismerések, élenjáró ezred.

Ilyen kiemelkedő ünnepség volt 1992. április 11-én is, amikor is Für Lajos honvédelmi miniszter Fodor Lajos vezérezredes átadta Mádi János parancsnoknak a miniszteri csapatzászlót. Emelte az ünnepség színvonalát, hogy a csapatzászlót Papp Géza helyi plébános megáldotta. Ezen alkalomból Mádi János dandárparancsnok ünnepi beszédében kiemelte, hogy az új csapatzászló a katonai hősiesség és dicsőség jelképe. Ez alkalomból is ígérte, hogy a gondjaira bízott katona fiatalokat e legszentebb feladatokra, a haza védelmére felkészítik.

De az abasári katonák nem csak ünnepeltek, hanem részt vettek népgazdasági munkákban és az árvízi védekezésben a Dunántúl kivételével számos helyen és alkalommal, (aratási, szüreti munkálatok, mátrafüredi és abasári tűzoltások, békekölcsön jegyzése) de sok más területen is. Részt vettek a község fejlesztésében is, amikor arra szükség volt.

A helyi közigazgatásban is részt vettek képviselőik útján, mivel Serfőző Gyula parancsnok hosszabb ideig tagja volt az abasári testületnek. A lakosság leginkább őt ismerte, de sokak ismerőse volt Mádi János dandárparancsnok, Tóth Ferenc, Bíró László, Radványi László és Radványi Károly, Dudás Béla és felesége Pannika, akit szintén mindenki ismer és tisztel a községben. Ismerős volt Petrovics József, Novák József, Halász József és Füzy János katonatisztek is, akik – többen másokkal – sajnos elhaláloztak. Emléküket és mindazokét, akik az alakulás óta elhaláloztak, kegyelettel megőrzi a község lakossága és az ő családjaik.

Reméljük, nem sokan haláloztak el azon fiatal katonák közül, akik annak idején Borsos Antal sporttiszttel irányításával részt vettek a sportpálya kialakításában. Hosszabb időn keresztül dolgoztak, amíg kialakították a kulturált körülményeket, öltözőt, mosdót építettek, hogy minden követelménynek eleget tegyenek. Kezdetben csak a honvéd focisták játszhattak ott, de később a községi csapat is be lett engedve, sőt a honvédség megszűnése után a pálya át lett adva az önkormányzatnak, ahol azóta is játszanak a focisták, de legalább ilyen jelentős, hogy az önkormányzat minden esztendőben augusztus 20-án vagy előtte 1-2 nappal ott rendezi meg a falunapot, ahol igen jól szórakozik a lakosság. Gondoskodik erről a községben nagy tiszteletnek örvendő dr. Lénártné Benei Anikó polgármester asszony, illetve az önkormányzat, amikéért köszönet illeti őket.

Köszönet és elismerés illeti Tóth Ferenc nyugállományú ezredes urat is, aki néhány volt kollégájával – a honvédség megszűnése után - elhatározta, hogy létrehozzák az abasári Honvéd Baráti Kör Egyesületét. Az elhatározást tett követte. Egyesületük célja a honvédelem ösztársadalmi ügyének támogatása, a honvédelmi hagyományok ápolása, a haza iránt való elkötelezettség közvetítése, baráti és kölcsönös együttműködés kialakítása a valamikori alakulatot befogadó Abasár község lakosságával. Kiemelt céljuk a Magyar Néphadsereg 44. számú harckocsi ezred hivatalos és polgári állománya kapcsolatainak elősegítése, ezen keresztül az egykori alakulat emlékének ápolása. Vezetőségük, alapszabályuk van, évente üléseznek és emlékeznek a régi időkre, ápolják a barátságot, örülnek egymásnak.

Az abasári honvédségi laktanya 1996. évben történő megszűnésével az emlékezés nem marad el más területen sem. Ugyanis megalakult még annak idején az abasári Honvéd Hagyományőrző Történelmi Daloskör abból a célból, hogy régi katonadalok betanulásával, a katonai jellegű emlékek őrzésével a nemzeti ünnepeken, de más rendezvényeken is részt vegyenek. Ápolják a régi hagyományokat, vagy azokat elevenítsék fel. A lakosság nagy elismeréssel nyilatkozik a daloskör tevékenységéről, melynek vezetője Kámán Árpád abasári származású, gyöngyösi középiskolai tanár, aki megalakítója, szervezője és 1990 óta irányítójuk, karnagyuk is. Több ízben kapott jó munkájáért elismerést, de 2013 őszén a daloskör minden tagja (25 fő) díszpolgár elismerésben részesült. Nagyon szép elismerés a sok szereplésért, amit az önkormányzat adott részükre.

Az önkormányzat részéről viszont igen szép elismerés lehetett volna a község lakói számára, ha a megszűnt honvédségi laktanyát, lőtere a község javára hasznosíthatták volna. Ez nem

történhetett meg - sajnos -, mert 2002. évben a község egészségért felelősséggel dolgozó, akkor megválasztott polgármester asszony már nem tehetett semmit ennek érdekében, mivel akkor már értékesítésre kerültek. Úgy tudni, hogy üdülési célt szolgáló átalakítások történnek, a lőtér pedig kőbánya működik.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a laktanya, illetve a honvédség létesítése, működése a községben lakók részére nem okozott maradandó sérülést. Szép emlékek maradtak, amelyeket bizonyítanak a visszaemlékezők, így a daloskör, a honvéd baráti kör egyaránt. Máig tartó családi és baráti kapcsolatok alakultak ki. A volt hivatásos katonák gyermekei sokan visszajárnak a településre. Évtizedek alatt az Abasáron tartalékos tisztté képzett egyetemi előfelvételsek és érettségizettek több ezres tömege vitte jó hírét Abasárnak, tette még ismertebbé a települést.

A lakosság és a laktanya jó kapcsolatát bizonyítja, hogy egy „Emlékoszlop” felállítása van napirenden az önkormányzat által biztosított közterületen, illetve a polgármester asszony „Honvédelemért Emlékérem” kitüntetésben részesült 2013-ban.

De jó munkakapcsolatra, egymás őszinte segítségére emlékszik a jelen sorok készítője is, aki esetenként meghatódottan írja le a régi eseményeket, mivel közel 40 éven át Abasáron közeleti tevékenységet látott el köztisztviselőként és később a mezőgazdasági szövetkezet vezetőjeként is.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Abasár községtől Markaz irányába vezető főközlekedési út bal oldalán a községtől kb. 1 km-re észak-kelet irányban az úgynevezett Tatármezői részen az 1950-es években laktanya létesült. A falu lakói és az itt szolgáló állomány tagjai között (a kezdeti nehézségek után) nagyszerű baráti kapcsolat, példaértékű együttműködés alakult ki a hosszú évek alatt. A falu azóta is ápolja és őrzi a honvéd hagyományokat. (abasári Honvéd Hagyományőrző Történelmi Daloskör, katona- és bordal fesztivál, abasári Honvéd Baráti Kör Egyesület). Ezért tartjuk fontosnak a laktanyát, mint a honvéd hagyományok legfőbb emlékét megőrizni.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

44. harckocsi ezred 60. évfordulójára készült kiadvány Abasár Honvéd Baráti Kör részéről
Csonkaréti Károly: Szigorúan titkos dandár, 2005

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: -

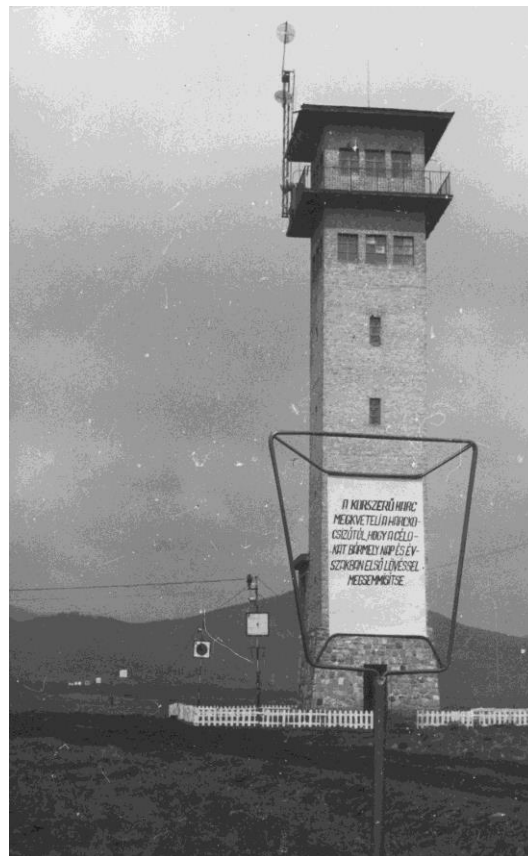
III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1. A laktanya főbejárata

2. Abasár Tatármezői lőtorony

3. A 44. harckocsi ezred gyakorlata a Tatármezőn

4. Abasári honvédségi lakótelep

5. 44. harckocsi ezred emlékére készült emlékmű avatása (2014)

6. Egykori Tiszti klub külső felvétele

7. Jelenleg a Honvédségi laktanya látképei

8. A Honvédségi lakótelep látképe madártávlatból napjainkban

- 2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek**
- 3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat**

NYILATKOZAT

Az Abasári Önkormányzat tulajdonában lévő fotók felhasználásához hozzájárulok.

Abasár, 2015. április 13.

Petes Imréné
alpolgármester